

Harri Jalonen. Resa mot okänd framtid. Minnen av perioden som krigsbarn. GML förlag.

Ensamkommande flyktingbarn väcker såväl medkänsla, engagemang som fördomar. Det kan då vara värt påminna oss om att denna situation inte är ny för Sverige. Under det tidiga 1940 kom ca 72.000 barn till Sverige från Finland som befann sig i krig med Sovjetunionen. Ungefär 15.000 av dem återvände aldrig till Finland, många av dem adopterades av svenska föräldrar eller växte upp som fosterbarn dit de kommit.

En av dem är Harri Jalonen, nu Linköpingsbo under 50 år och med en brokig yrkesbana i flygvapnet, byggbranschen, Luftfartsinspektionen och Lärarhögskolan.

I diktsamlingen "Resa mot okänd framtid" berättar han om sitt ursprung och den svåra omställningen att vara barn i ett annat land utan sina föräldrar. Med Harri kom också brodern till Sveriges, men de placerades i olika hem.

Med tanke på dikternas allvar är det lite oväntat att Harri Jalonen skriver många av dem med rimmade versrader. Som läsare vänjer jag mig dock fort och överraskas hur det bakom rimen finns bråddjupa och ibland även smärtsamma reflektioner:

"Men jag har en känsla jag inte kan förstå
hur barndomsminnen kan bestå
och förträngda tankar likaså".

I centrum av diktarens alla tankar finns erfarenhet av att vara krigsbarn:

"Så blev jag krigsbarn – en märklig känsla
en produkt av kriget
alltså även som vuxna.

En gång krigsbarn –
alltid krigsbarn."

Harri känner tacksamhet mot det land och den familj som tog emot honom, även om där fanns en stränghet som ibland smärtade. Samtidigt finns där en ambivalens med en återkommande fråga om det verkligen var värt det. Barnet får två identiteter samtidigt som det går miste om båda:

"Att skicka bort dem
till en tillfällig koloni
ej ha dem kvar i ett krigshärjat hem
blev för många barn en tragedi.

Med facit hand har vi ställt oss frågan och lärt

om det egentligen de goda föresatserna
i slutändan var värt.”

I dikterna finns också längtan efter en förlorad pappa, ”saknad i strid”. Att inte få veta vad som hände pappan växte till en stor livsfråga som Harri och brodern aldrig blivit färdiga med. ”Resa mot okänd framtid” är också en titel som söker sig framåt i tiden. Vart vi alla är på väg och hur krig och terror påverkar oss idag.

Harri Jalonen har med enkel poesi fångat ett livsöde som berör, samtidigt som han ställer allvarsamma frågor om människans framtid. En gripande skildring av barnets ensamhet och ett tydligt avståndstagande till våldet som lösning av konflikter.

Jakob Carlander